

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Junius 10-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Páris körül Május 24-dikén jótskán hullott a' hó.

Párisban sok úttzáknak neveik, melyeket az új időkben kaptak vala, letöröltettek, és a' régiek irattattak - fel azoknak helyekbe.

A' *Napoleon* első felesége *Josephina* Frantzia volt Császárné, torokfájást kapván, az orvosoknak minden iparkodássók mellett is Május 29-dikén meghalálozott. Közönségesen sajnáltatik. Jósága által mindeneknek szíveket megnyerte volt. A' fia *Eugénus* és a' leánya, a' Hollandiai volt Királyné, *St. Leuben* nyomúttak - meg.

Az a' biztosság, melly a' Frantzia Constitutziót készíti, minden nap ezen dolgozik. Miot mondják, Május 27-dik napján készen kellett velle lennie.

Monsieur már néhány napja, hogy beteg, 's Május 27-dikén újabbau kilelte a' hideg.

A' Senátus meghatározta, hogy 10,000 Frankot adjon azon gvülteményhez, mellyből a' *IV-dik Heinrich* álló képét fogják helyre állítani.

Azt a' nevezetesen írásairól esmeretes *Staelné* nevű asszonyságot, kinek az utóbbi országlás alatt Frantzia országot sietve oda hagyni kellett vala, a' mostani Udvar nem csak maga eleibe bebotsátotta, hanem

nagy kegyességgel is fogadta. Május 27-dikén ugyan ezen asszonyságot, társasági gyűlés' alkalmatosságával, Sándor Császár is meglátogatta.

A' Frantzia Institutumnak bizonyos személyekből álló Deputátzióját ő Austriai Cs. K. Felsége magához audientziára méltóztatott botsátani, melynek Elölülője *Lacratelle* ilyen beszédet intézett ő Felségéhez: —

„Sire! Ha mi azon napokban, mellyek a' mi mostani új állapotunkra előttünk utat nyitottak, Felségedet a' két más Monarchák, a' Felséged' Fels. Szövetségesei mellett nem szemléltünk (minthogy ő Felsége későbbre ment Párisba, mint az Orosz és Pruszzus Monarchák), annyival mélyebben éreztük a' Felséged jelen-nem-létében a' Felséged határozásainak nagy lelkűségét. —

„Európának állandó és közönséges békessége vala a' Felséged' áldozattételeinek tárgya: óhajtjuk, hogy az, ezeknek jutalmok is lehessen. A' mi örvendezéseink megelőzték a' békességnek innepeit. Melly szépen kellett hangzani Felséged előtt a' mi rég óhajtott Királyunk eránt való szeretetünk' kinyilatkoztatásának, azért, hogy ezekben azon szeretetnek kinyilatkoztatását is feltalálja Felséged, a' melly minden Státusaiból eleibe foly Felségednek. —

„A' Frantzia Institutum' tagjainak van

egy módjok arra, hogy néminémű háladá-
tosságoknak bizonyítását tartó-sá tehessek.
Ugy ítélnék, hogy mi ennekutánna az Eu-
rópai egyéb tudósokkal és ritka mesterség-
gű emberekkel könnyebb és szorosabb
közösülést nyitván, azokkal a' nagy lelkű
Fejedelmekkel is egybeköttetődést tartha-
tunk-fenn, kik ezen tudósoknak és ritka
mesterségű embereknek munkáikat előse-
gélik, és a' népeknek közönséges javok-
ra kórmányozzák. Vajha oly szerentséssek
volnánk, hogy buzgó iparkodásunk és elő-
menetelünk által felemelhetnők Felsőged-
ben a' nemes megelegetést azért, hogy az
emberi elme' esmeretségeinek illy széle-
sen kiterjedő tartalék magazinumait meg-
zavartatás nélkül fenntartottuk.“

Erre ő Austriai Cs. K. Felsőge ilyen
kifejezésekkel felelt: —,

„Uraim! Örömmel hallom az urak ér-
zékenységeiknek kinyilatkoztatását. Én
ezen fő városnak közönséges emlékezetes-
tárgyait (monumentumait) és intézeteit rész-
vétellel meglátogattam; mind ezek legszébb
bizonyoságaik a' Frantzia tudósok és ritka
mesterségű emberek' talentomaiknak. —
Midőn Frantzia országot ide hagyom, ma-
gammal fogom elvinni egyéb nagy emléke-
zetekkel egyetemben azokra a' szép inté-
zetekre (institutumokra) való visszaemlé-
kezést is, mellyeket itt láttam. Örömmel
's gyönyörűséggel kapni fogok minden al-
kalmatosságon, hogy az uraknak hasznok-
ra lehessenek, 's azon munkákat elősegíthes-
sem, mellyektől az egész polgári társaság-
nak java függ.“

Orosz Birodalom.

A' Berlieni levelek szerént közönséges
végzés által meghatározta az Orosz Senátus,
hogy Sándor Császárt *Megáldatott*, vagy
Aldott nevezettel tisztelje-meg. Három
Senátorok, úgymint a' Párisi volt Követ
Hertzeg *Kurakin*, a' Persák' meghódolta-
tója *Tomasow*, és *Sollikow* nevezettek-

ki, hogy ezen végzést ő Császári Felsőgé-
hez vigyék. Május 5-dikén útuak indultak.

A' Petersburgi Kereskedők Gen. *Ku-
tusow* ő Excellentiájának, ki a' *Páris* el-
foglaltatásának hírével Pétersburgba küldet-
tett vala, egy ezüst tálát és ezüst korsót
adtak ajándékba, a' melly 4000 aranyok-
kal volt megtöltve. A' tálát és korsót meg-
tartotta ő Excellentiája, a' pénzt pedig
vissza adta a' kereskedő társaságnak oly
rendelettel, hogy fordítsák azt azoknak
segítségekre, a' kik ezen hadakozás miatt
elszegényedtek.

Olasz Ország.

A' Frantzia Császári, úgy nevezett ré-
gi testőrző seregből 850 emberek, kik
között lovasság is van, a' napokban *Savo-
nába* érkeztek. Innét *Elba* szigetére e-
veznek által Anglus hajókon.

Vissza érkezvén *Joákim* Nápolyi Ki-
rály a' táborozásból a' maga fő városába
Nápolyba, minden Tisztviselői karokat
magához botsátott közönséges pompával va-
ló audientziára, mellynek alkalmatosságá-
val e'képpen szólott a' Státustanáts' Vice
Elölülőjéhez: —,

„Vice-elölülő úr! Én az én Státusta-
nátsom' tagjait mindenkor örömmel szem-
lélem magam körül. —

„Eljött az a' szempillantat, melyben
az urak' hazafiúsága és böltsessége, vala-
mint a' Státus' úgy a' Király boldogságára
való tekintetben, magát legtelyesebb fé-
nyességben kimútathatja. Országunk füg-
getlensége bátorságba van helyezettetteve.
Azon vagyok, hogy annak boldogságát
egy Constitutzió által még jobban megerő-
sítsem, melly a' trónusnak éppen úgy va-
lamint szintén az alattvalóknak is gyámo-
lok legyen. Az ország' legböltsőbb embe-
reinek gondolatjaik által batározatnak-meg
azok a' fundamentumok, mellyeken ez a'
Constitutzió felépítődik: én pedig kiváló-
gatom ezek közzül azokat, a' mellyeken

a' Nápolyiak boldogságának meg kell fundaltatni. —

„Én jól tudom azt, hogy ez által az a' kívánság istelyesítetteti fog, hogy a' trónus állandóságának, 's az én maradékim ditsőségeknék zálog szereztessék.“

Német Ország.

A' Svétziai Koronaörökös Május 25-dikén *Lübeckből*, a' város tanátsától kineveztetett Deputátusoktól kísértetvén, útját *Travemündébe* vette, a' hol hajóra ült, hogy Svétziába által evezzen. Seregei is hajókra ülnek 's hazájokba vissza eveznek. — (Így hát nem telyesedik-bé, a' mit közéleti újságainkban íránk a' Dániai levelekből: hogy Norvégiáért Holsátziát és Schleswigit akarnák elfoglalni a' Svékusok).

A' Pruszsusok *Magdeburgban*, mellyet a' Frantziáktól már vissza kaptak, 841 ágyút; 32,000 puskát; néhány ezer kardot; 8445 mázsa puskaport, véghetetlen sokaságú ágyugolyóbist; annyi eleséget, a' mennyi 19,000 embernek 5 hónapra kívántatik; és sok minden egyéb e'féle készületet, ruházatot 's egyebet, találtak.

Spanyol Ország.

Május 5-dikén adott-ki *Ferdinandus* Király még *Valenciában* egy Dekrétumot, melyben azt parantsolta, hogy *Madrid* városa, megkülömböztetett hűségére, szeretetére, 's jó indulatjára nézve, mellye- valamint az ő Felsége trónusra való lépésekor úgy azután a' maga Frantzia Országi fogsága alatt is ő Felsége eránt bizonyított, az eddig való, *Igasságo sés Császári*, nevezeteken kívül ennekutánna *Vitéznek* is neveztessek. Ugyan ezen Dekretoma által arról is rendelést tett a' Király, hogy tulajdon kintséből az ország minden templomainak százszáz Spanyol aranyokat (duplonokat) adjanak: — „Sajnálom (így szóló

Felsége), hogy mostani környülállásaim meg nem engedik, hogy jóakaratomat többel megbizonyíthassam.“

Azt jegyzik meg, hogy midőn a' Régeni Tanáts követsége *Valenciában* a' Király eleibe bortsáttatván a' Cortesek által készítettett Constitútzsiót a' Királynak általadta, úgy nyilatkozottattaki magát ő Felsége, hogy annak fundamentomait elfogadja, de magáról az egész kidolgozott Constitútziorol semmi nyilatkoztatást nem tett: mely azt mutatja, hogy már akkor készült ő Felsége, hogy ezen tekintetben azt a' lépést tegye, a' mint a' már említett *Edictumnak* kiadása által Május 4-kén tett. Ez az Edictum helyet erdemel a' historiai Acták között; a' foglalatja itt következik. Azon az idő ponton kezdi *Edictumában* a' dolgot ő Felsége a' Király midőn az öreg Király a' Koronát letévén, ő Felsége (a' mostani Király) az uralkodáshoz hozzá fogott volt:

„Azon időtől fogva, úgy mond, hogy a' törvényes következés szerént ő Felsége a' trónusra hivatott; az ólta, hogy az ő F. ge Madridba való Lémenetelekor a' néptől tétetett örvendező kiáltozás a' Frantziákkal tartó részt meg rentette: feltette a' Király magában, hogy minden idejét és erejét arra fordítsa, hogy azt a' rosszat jóvá tehesse; mellyet az udvarnak egy előbbeni igen kedves barátja okozott vala. Hanem a' szerentsétlen környülállások 's a' *Bonaparté* kegyetlen hitszegősége melynek következéseitől a' Király a' maga népét az ő *Bayonnébe* való utazása által megmeenteni reménlette, meg akadályoztattak. Ezen városban oly bűn követte-tett el személye és familia ellen, a' mely egyetlenegy a' pallérozott nemzetek' historiájában. Ő Felsége és testvér ötsei 's egy unokaötse 6 esztendőig tartattak mint foglyos égy Fr. kastélyban. A' Spanyol nemzet, minekutánna némely végvárait hitszeges által előre elfoglalták vala, Király és

minden országlóság nélkül, nagy számu ellenséges seregektől vala körül vétettetve. Ezen szomorú környülállások között készítette ő, F. ge. úgy, mint a' szomorú állapot még engedte, az 1808-dik esztendőben Május 5-dikén költ Decretomát a' *Kastilii Tanátshoz*, vagy ha e' már fenn nem találna állani, akár mely egyéb Spanyol Tanáshoz vagy Cancellariához, az eránt, hogy a' Cortesek hivattassanak össze: de csak a' végre hogy az ország oltalmazására hadi erőnek, költségnek, 's egyéb megkívántató készületeknek megszerzésében foglalatoskodjanak, és ha szintén a' Királynak ezen Dekretoma nem akkor eleinten ha nem csak későbbre juthatott is a' közönség eleibe, a' tartományok önnön magoktól gondoskodtak, *Juntáknak* felállítások által, az országlásról. Ezen időbeli környülállások között történt a' *Baylezi* ditsőséges ütközet, mely után a' Fr. seregek *Victoriáig* vissza futottak. Ekkor a' Királyt ismét minden Spanyol tartományok a' fő várossal egyetemben az ő őseiknek rendtartásaik szeréntkikiáltották mint *Kastilii* és *Leoni* Királyt; mellyet egyebek között az ennek alkalmatosságával vert penzek is nyilván bizonyítanak. A' tartományok *Juntái* követeket nevezvén ki és küldvén össze, közép *Juntát* formáltak, a' mely 1808-nak szeptemberétől fogva 1810-nek, Januáriusáig országolt Fejedelmi hatalommal a' Király' nevében. Az után az első, úgy nevezett Régeni Tanáts folytatta azon esztendőben (1810) Sep. 24-ig az országlást; ekkor gyültek össze a' *Rendkívül-való Cortesek Leon* szigetén (mellynek tsútsán Kadiks épült). Ezen 104 tagokból t. i. 57 birtokosokból, és 47 suplensekből álló Cortesek megesküdtek, hogy a' Királynak mint Fejedelmeknek minden Státusait meg tartják. Hanem a' Közép-Juntának formális parancsolatja mellett is, sem a' Nemesség sem a' Papság össze nem hivattatott vala ezen

Cortesi gyűlésre, holott ezek Spanyol országnak terhes állapotjaiban, millyenek t. i. a' Király kisidejűségébéli zűrzavarok, összehívattatni szoktak volt rendkívül való modon. A' Közép-Juntának ugyan ezen Dekretoma által a' Régeni Tanáts rendeltetett vala a' Cortesi Gyűlés' előlőljévé: de ez a' Dekretom eltitkoltatott a' Régeni Tanáts előtt. E'képpen történt, hogy mindenek a' Cortesek' szabad akaratya alá estek, mellyeknek a' vala első lépések, hogy az nap, mellyen béiktattak, a' Királyt a' maga Fejedelmi jussától megfosztották, mellyet csak kevés az előtt magok megesmérték vala. Ők ezt a' Fejedelmi juss ugyan, a' nemzetre ruházták: de e' csak arra szolgáló fogás vala, hogy azt magok bírassák. Ezen *usurpationak* segedelmével adták ők Spanyol országnak a' szabad akarat szerént való törvényeket 's kötelezték őtet arra, hogy az új Constitutziót elfogadja, a' mellyet ők, sem a' tartományoktól és néptől, sem a' Juntáktól vett hatalom, 's a' Spanyol és Indiai *Suplens-Deputátusoknak* tudtok nélkül, 1812-ben csak magok készítettek, magok erősítették meg, 's magok hirdettettek ki. —

„A' trónus' elsőégi jussának ezen megsértetése, melly a' nemzet nevével való bűnös visszaélés által követtetett-el, többeknek vala mintegy előpostája és kútfeje. A' melly úgy mondatott fundamentos törvények csak valamely résznek munkái valának, úgy hirdettettek ki, mint a' mit mindenek kívánnak, holott csak néhány lázzasztóknak munkái voltak, kik a' Kadiksi népet félelem és fenyegetődés által tartották halgatásban. Mind ezek tudva lévő dolgok; magokból a' Cortetek' újságaikból kitettzik. Ezen törvényhozás' módja miatt, melly ily idegen a' Spanyol nép előtt, oda ment a' dolog, hogy azok a' törvények, mellyek a' Spanyolokat más időkben oly szerentséssékké tették 's né-

kiek oly nagy betsületet szerettek vala, feledékenységre mentek, 's az ezelőtti Monarchiai Constituziónak minden fundamentomai felfordítottak. Az 1791-dik esztendőbeli Fr. Constituzio követtétvén, nem mérsékelt Monarchiai hanem olyan Republikai fundamentomos törvények vétettek - fel, mellyek szerint valan elly fő vagy magistratuális személy ül elöl, a' ki tsak valami biztos és nem Király; a' kit Királynak neveznek, azért, hogy az előre nem vigyázó és gyanakodni nem tudó embereket tévelygésre vezéreljek és meg tsalják. Tsak az erőszak' munkaja volt az erre a' Constituzióra való megesküvés; tudva van, mi történt az Orensei igen tiszteletes Püspökkel, 's miképpen fenyegettetek mindenek, kik a' hitet letenni nem akarták. Hogy az elmék ezen veszedelmes 's kiváltképpen a' tronusnak elsőégi jussait illető újításoknak elfogadásokra hajlandókká tessenek, a' közönséges újság levelek vétettek - fel eszközül, mellyeken a' Cortesi Gyűlésnek Léhány tagjai magok dolgoztak; a' Királyi hatalmat gyűlölkéssé tenni iparkodtak; a' Királynak minden jussai Despotismusnak neveztettek, a' Király és Despota nevezetek egynek lenni mondattak, 's a' Királyok Despotáknak neveztettek. Azok, a' kik ezen újítások ellen tusakodni mérészelnek 's magokat ezzen lázszító kifejezéseknek ellenek teszik, legkegyetlenebbül üldöztetnek; egészszen republikai formát akarnak mutatni, mindent megváltoztatnak, a' mi a' Királyi nevezetre emlékeztet; az armádákat, institutumokat, mellyek Királyiaknak neveztetni szerentséjeknek tartották, Nemzetieknek nevezték, így tsalják a' népet, melly azonban közben mind ezen mesterkedések mellett is megtartotta természeti egyenességét 's nemes tulajdonságait. Mind ezek felől az országba való vissza érkezésétől fogva rész szerint önnön tapasztalásai, rész szerint a' közönséges levelek által győztetett-

meg ő Felsége a' Király, mellyekben egész máig oly goromba, szemtelen, és gyalázatos tikkelyek adattattak - ki, hogy, ha nem ő Felségét, hanem más akárkit illetek volna is, a' leg keményebb megfenyítetést megérdemelték volna. A' Király gyűlöli és útálja maga is a' Despotismust, melly az Európai nemzeteknek sem gondolkozásokkal sem pallérozottságokkal meg nem égyez. De nem is voltak Spanyol országban soha Despoták a' Királyok, 's ha némelykor szerentsétlenségből, mint minden emberi dologban megtörténik, visszaélések estek is, tsakugyan nem a' nemzet volta' hibás, hanem tsak magános emberek, 's olly környűlállások okozták a' fogyatkozást, mellyek ritkán szoktak előfordúlni. Hogy azonban ezen visszaélések is, a' mennyiben emberi módon lehet, meggátoltattassanak, ő Felsége a' Királyi méltóságot és jussokat fenntartván, alkudozásba fog a' Spanyol országból és Indiából törvényesen özsze gyűjtetendő Cortesekkel lépni, mihelyest a' rend 's régi szokások, mellyeket a' régi Fejedelmek a' nép' égyezésével béhoztak volt, helyre állítottak. Ekkor osztán úgy rendeltettessenek el mindenek, hogy a' Király' alattvalói, egy vallásnak és Fejedelemnek, kik a' *Catholicus* nevet megkülömböztető módon vise-lik, egyesített oltalma alatt, tsendességben és boldogságban élhessenek. —

„A' törvények által égyenégyen mindenek' szabadságának úgy védelmeztetni kell mint, a' Királyénak; azzal a' szabadsággal kell élni a' Király' minden alattvalóinak, melly egy mérsékelt országlást a' despotismustól megkülömböztet. Mindeneknek szabad legyen a' maga gondolatait nyomtatás által közönséggé tenni, ha azon határok között megmaradnak, mellyeket a' józan okosság mindeneknek eleikbe ír, azért, hogy a' szabadság zabolátlansággá ne legyen, mivelhogy semmi pallérozott ország, lás meg nem engedheti az okosság szerint.

hogy az a' tisztelet, mellyel az emberek a' Vallásnak, az Országszéknek, 's költsönösen egymásnak tartoznak, megbántódják. A' Státus jövedelmeinek eltékozlásokat illelhető minden gyanúnak elháríttatása végett, a' Király és familiaja számára határozottatott kints választassék - el a' közönséges administratzióra kívántató költségektől. A' törvények a' Cortesek egyezésekkel adattassanak - ki.

„Ezen fundamentomok, mellyek itt előadatának elegendők annak kinyilatkoztatására, mik légyenek a' Királynak az országlásban való célzásai. Ezek nem Despotának nem is Tyrannusnak, hanem egy Királynak és alattvalói' attyoknak célzásai. A' mostani Cortesi Gyűlés által készítettett Constitutziórol kinyilatkoztatja ő Felsége, hogy sem erre, sem ezen Corteseknek egyik végzéseikre meg nem esküszik, ezeket most és örökre semmitérőknek lenni nyilatkoztatja, 's a' többi. — Költ Valenciában Május 4-dikén, 1814.

Az aláírás ezen Edictum alatt e'képpen van: —

„*En*, a' Király.

„*Pedro de Macanaz*, a' Király' titoknokja.

B é t s.

Ő Cs. K. Felsége méltóztatott *Páris*-bol Máj. 24-dikén küldött Kabinéti írása által a' Közönséges Számadás Directoriának Cs. K. Elölülőjét Bátor *Baldacci Antal* Valóságos Titkos Tanácsos úr ő Excelentziáját, a' maga Felséges meglegedésének kinyilatkoztatásául, 's azon különös érdemeknek, mellyeket ő Exc. ja mint az az ármáda Udvari Biztosa, az ő Cs. K. Felséges személyéhez és Státushoz mutatott szolgálatai által szerzett, az Austriai Csász. *Leopold* Rend nagy keresztjével megtisztelni.

A' múlt szerdán érkezett - meg *Páris*-bol ide Cs. K. Kapitány *Stürmer* úr. El-

Junus 8-dik napján adtak 100 Forint Haszas pénzért 203 7/8 forintot Váltótulában. — Egy Császár aranyért 9 f. tot és 20 krt

hozta a' Szövetséges Fejedelmek és Frantzia ország között már egészen megkészült és ratifikáltatott bekességkötést, a' melyről való örvendetes hirt néhány száz ágyúlövések adták Május 31-dikén tudokra a' Párisi lakosoknak. Ez a' nevezetes *Historiai Akta* az ide való közönséggel is kevés napok mulva közöltetui fog. A' mint a' hívatatalszerént való tudósítások tartják, Felséges Urunk Jun. 2-dikán szándékozott oda hagyni Párist; az Orosz és Pruszsus Monarchák pedig 3-dikban készültek Anglia felé útnak indulni, a' hol 8 napig szándékoztak maradni.

Azon Frantzia testőrző seregben, melyről feljebb említettük, hogy *Elba* szigetére légyen rendeltetve, és hogy már *Savona* meg is érkezett volna, 90 *Ulánusok* és 8 *Mimelukok* is vannak. Újabban ismét 14 Császári pompás hintók érkeztek - meg ugyan oda, hogy hajókra tétetvén, hasonlóképpen *Elba* szigetére által vitetessenek.

Két száz Frantzia testőrzők és 90 *Ulánusok*, kik a' *Ludovika* Császárné szolgálatjára rendeltettek, *Páris*bol útnak indultak *Párma* felé.

Ezek a' testőrző seregbéli emberek, a' Betsület Legio' czimereit hordozzák. Egy Austriai Cs. Kir. Svadron kísérte - el őket *Savona*ig.

Az első, volt Frantzia Császárné, kinek haláláról feljebb emlékezünk, *Malmaison*ban halt - meg. Az ő Familiai neve volt, *Tascher de la Pagerie*. Született *Martinique* szigetén, a' hol a' szüléi gazdag plántálók voltak, 1763-ban Jun. 24-dikén. Első férje volt Generális *Vicomte Boharnois*, a' ki *Robespier* idejében megöletett: 's maga az asszony is elfogatott, de a' *Robespier*' megbukásával kiszabadult, 's 1796-ban az akkori Oszt. Generális *Napoleon Bonaparte* feleségévé lett.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 39.

A' Magyar Kurir 46-ik darabjához,

Magyar Ország.

Kanisárol Junius 3-dik napján így írt egy hazánkfiá: —

Bétsből haza felé utazván Pünkösdszombattyan este megszállottam *Németh-Lövön* T. N. Soprony Vármegyének nevezetes helységében azzal a' szándékkal, hogy a' következő Pünkösdszombatot ottan keresztényi módon megüllyem. Másnap a' hosszas utazás által megtörődött testemet egy kevésse tovább nyugtatni akarván, mint egy hét óra tájban egy ágyú lövést hallék gyenge szunderedéseim között. Mingyárt kérdém a' Fogadóst mi volna az? ki felele: a' jövendő isteni tiszteletre az első híradás; mert a' helybéli Plebánus T. *Tartsay József* úr a' máj napra határozta a' Szentséges Római Pápa' szabadulásáért tartandó ahitatosságot, a' mellyet (úgyhiszem) talán ország szerént parrantsolni méltóztatott Felséges Urunk. Midőn így beszélgetnék durrognak a' mozsarak másodszor, harmadszor, negyedszer, béharangozáskor ötödször, mindenkor egyel több, 's béharangozás után az Isteni szolgálatnak minden nevezetesebb részein mindenkor öt. megjelentem magam is a' templomban. Elsőben volt a' Prédikáció, a' mellynek első részében a' buzgólkodó Plebánus úr híveit a' háláadásra serkengette a' Felséges Fejedelmeknek öszszeszövetkezését a' Sz. Lélek munkálkodásának tulajdonította az ekkori Evangéliom' eme szavai szerént: *A' vigasztaló Szent Lélek pedig, kit az Atya az én nevemben küld, az titeket megtanít mindenekre s. a. t. Ján. 14* A' győzedelmet pedig, és a' Szentséges Római

Pápanak majd öt esztendőig tartott terhes fogságából való kiszabadulását, mint azon Szent Lélek munkálkodásának gyümöltseit rakta halgatói elejbe azon Evangéliomnak folyása szerént a' második részben. Vége lévén a' prédikációnak, az oltári szentség előtt anyai nyelvünkön éneklette - el maga a' tisztelt Plebánus úr a' néppel, Szent Ambrusnak háláadó énekét 's. e. t. — Vajha minden lelki pásztor így buzogna! Megvallom épültem, és feltettem magamban, hogy az első posta stációról, a' mellyet érni fogok, legottan tudósítást teéndek a' Magyar Kurir' Íróinak. — N. N.

Jutalom - tétel

egy jónak találtatandó Szomorú-Játékra.

Minthogy az *Erdélyi Muzzeum*, melynek első Füzete még Május elején a' sajtót elhagyta, talán nem megyen minden helyre, honnét a' Jutalomtévők munkát várhatnak, közöljük a' Magyar Kurirban is azon híradást, melly a' *Muzzeumnak* 156-dik lapján áll. Itten némelly eredetiséget tárgyazó gondolatoknak előbótsátása után hírül adatik a' magyar Poétáknak, hogy Kolosváratt néhány ifjú Mágúások társaságba állva, egy eredeti leg jobb Szomorú-Játéknak írására első jutalmúl 700 R. forintokat tettek-fel, másodiknak pedig 300 R. forintokat. Az a' Játék el fog azután játszottatni az új magyar nagy Játék-színben, melly az Erdélyi Magyar Nemeségtől az Ország Gyűlésén a' felosztott summa pénznek segítségével, a' mint reménység vagyon, nem soká elkészül.

A' jutalom - tételnek külső pontjai ezek:

1. A' dolgozni akaró jelentse magát levele által a' Muzéum' Kiadójánál e' folyó esztendő' Septembere végéig. Mert ha nem találkoznak senki is, az egybe tett summa a' Magyar Literatúra elősegítésére lévén adva, a' feltévéktől egyéb munkára való jutalom tétére fog fordíttatni.

2. A' tárgy historici, hősi legyen. Választhatja a' Poéta vagy a' Magyar históriából, vagy akármetly másból is.

3. A' munka legyen idegen írással tisztán leírva, a' homlok levelben egy választott mondás tétessék 's a' mellette írandó különösen bépetsélt levelben ugyan azon választott mondás aljon 's az író neve, hogy a' megvizsgálás után megtudassék, ki volt, 's a' jutalmat ő hozzá lehessen küldeni.

4. A' jövő esztendőnek, u. m. 1815-nek Septembere végén ide a' Kiadóhoz béküldve legyen. Mindazonáltal ha ezen terminusnak meghosszabbítása kívántatik, a' jutalom tévők arra is réa állanak.

5. A' bégyülő daraboknak kritikája írásban fel fog tétetődni, hogy az ítéelőknek minden személyes tekintet nélkül való ítéletek kitéssék.

6. A' jutalmat nyerő két darab ki is fog jönni nyomtatásban.

Millyen tökéletességeket kívánunk a' Játékban, arról itt bővebben nem szólhatunk; a' Muzéumban némelleyek elé vagyunk adva.

Az *Erdélyi Muzéumra* nézve pedig ezeket adjuk Titt. Olvasóinknak tudtokra: Mostani Előfizetőinknek tisztelettel jelentjük, hogy az első Füzet' számára ki hirdettetett két munka, ugymint: 1. Elémentele az emberi elmének XIV-dik Lajos alatt Voltaire szerént, és 2. Herczeg Libá Polynéziai Kiralyfinak történetei a' második füzetre maradtak.

Mivel első híradásunk azt tartotta, hogy az Előfizetés négy füzetre vétetik-fel, melly *het* forintokból áll, reményljük, hogy mind azok, a' kik tsak az első füzetre küldötték - el most eleintén a' pénzt,

a' többi három füzeteket is meg fogják tartani. Füzetenként a' pénzt felvenni, némelleyeknek a' könnyebségeként kívántuk.

Ha látják Titt. Olvasóink, hogy az intézet elősegítést érdemel, kérjük őket ne sajnálják azt több Előfizetők' szerzésével elebbmozdítani.

Hogyha talán többen is kívánják a' má odik füzetet megszerezni, a' még ezen kívül két következővel együtt, 's egyszer mind az első is megvenni akarnák, ajánlja a' Kiadó, hogy ha 300-zan találkoznak, az első füzetet is újra kinyomtatja. Ezt azért bátorjelenteni, hogy itten az első füzetet megjelenése után többen is keresték, a' kik előre nem fizettek, de mivel a' Híradas' megtartása szerént, tsak annyi nyomtatást adtuk - ki, a' hany Előfizető magát annak idejében jelentette, nem kaphattak.

A' második füzet előtt néhai Erdélyi Kath. Püspök Gr. *Battyáni Ignátz* képe fog állani, 's a' munkák között élete és K. Fejérvári intézetének leírása. Olvasóink valamint ezen első füzetet, úgy a' következőket is békötve fogják venni.

Látván Titt. Előfizetőink, hogy az ígértet meg vagyon tartva, 's a' munkának meg nem jelenése által pénzek el nem veszett, ezután az előfizetésnek előre való letételére kérettetnek: Tudósainkat pedig arra kerjük, hogy a' Muzéum tárgyára tzelző olyan munkákkal segíteni ne sajnáljanak, mellyet szíves örömmel fogadjassunk. A' betűknek némelley híjánosságai a' második füzethen ki lesznek pótolva. Eza' jövő November végére leszsz készen. Az előfizetés terminusa a' jövő Augustusnak eleje. Az előfizetést beszédni nem sajnáló Titt. Urak méltóztassanak a' Kiadót September' végéig az Olvasók' számáról tudósítani.

Kolosvárt Máj. 18-dikán 1814.

Döbrentei Gábor,
ifjú Gróf Gyulai Lajos Nevelője.